

AANBIEDINGSNOTA

BEHORENDE BIJ

BELEIDSBEGROTING

2018-2021

september 2017

Inleiding

Bijgaand treft u de meerjarenbegroting 2018 – 2021 aan. In deze aanbiedingsnota gaan wij, naast de financiële uitkomsten, in op een aantal belangrijke ontwikkelingen. De nu voorliggende meerjarenbegroting is de laatste begroting voor de raadsperiode 2014-2018. De basis voor deze begroting vindt zijn oorsprong in het in mei 2014 vastgestelde raadsuitvoeringsprogramma 2014-2018. Natuurlijk zijn aan dit programma de afgelopen jaren nieuwe zaken toegevoegd op basis van de ontwikkelingen in deze jaren. Terugkijkend op de afgelopen jaren kunnen wij constateren dat veel zaken uit het raadsuitvoeringsprogramma zijn gerealiseerd, dan wel dat met deze zaken is gestart om tot uitvoering te komen. In de diverse 3^e bestuursrapportages en jaarverslagen hebben wij verantwoording afgelegd hoe met de voorgenomen activiteiten is omgegaan. Daarnaast zijn ook nog tal van andere zaken opgepakt. Ook voor wat betreft de financiële positie kunnen wij, gezien de nu voorliggende meerjarenbegroting, concluderen dat deze goed is. Na in het eerste jaar nog aanvullende bezuinigingen ten opzichte van de afspraken uit 'gewikt en gewogen' te hebben moeten doorvoeren, is nu sprake van een meer dan reëel sluitende meerjarenbegroting. Hiermee is er een solide basis voor de komende raadsperiode.

In de raadsvergadering van 6 juli 2017 heeft u als raad aan de hand van de kadernota 2018 de bestuurlijke kaders voor de begroting 2018 bepaald. In deze aanbiedingsnota zullen wij aangeven hoe met de diverse voorstellen die door de gemeenteraad zijn aangenomen is/wordt omgegaan. Voor het eerst zijn bij de behandeling van de kadernota door alle fracties algemene beschouwingen gehouden. Hiermee zijn de algemene beschouwingen verplaatst van het moment van behandeling van de begroting door de gemeenteraad in november naar de behandeling van de kadernota in juni/juli. Wij onderschrijven deze wijziging. De behandeling van de kadernota is het moment om als raad aan het college aanvullende kaders en voorstellen mee te geven voor de op te stellen begroting. Bij de behandeling van de begroting is het dan aan de gemeenteraad om te beoordelen of deze kaders en voorstellen door het college op een juiste wijze zijn verwerkt. In de beleidsbegroting zijn alleen nieuwe activiteiten opgenomen naar aanleiding van door de raad omarmde voorstellen, gedaan bij de kadernota. Verder zijn waar nodig wijzigingen doorgevoerd waarbij de activiteiten beter/scherper zijn beschreven.

De komende periode zullen wij ons blijven inzetten om de ambities uit het uitvoeringsprogramma van de raad te realiseren. Samen met uw raad en onze omgeving willen wij werken aan een aantrekkelijke gemeente Moerdijk waar aantal inwoners en voorzieningen op peil blijven en waar de werkgelegenheid toeneemt.

Algemene ontwikkelingen

Het eerder aangegeven ingezette herstel van het economisch getij doet zich nog steeds gelden. Het Centraal Planbureau heeft sinds het opstellen van de kadernota haar toekomstverwachtingen voor wat betreft de verwachte economische groei naar boven bijgesteld. Ook het consumentenvertrouwen is ten opzichte van de afgelopen jaren goed te noemen en de woningmarkt trekt aan. Vooral in en rondom de grote steden is er sprake van een forse stijging van de woningprijzen. Op het platteland stijgen de prijzen van woningen wel, maar is deze lager dan in de grote steden. De gemiddelde tijd dat een woning te koop staat, is afgenomen.

De rentetarieven in de eurozone blijven historisch laag, wat mede wordt ingegeven door het (voorlopig) handhaven van het opkoopprogramma van de centrale bank. Dit opkoopprogramma blijft 60 miljard per maand tot het eind van het jaar 2017, zo heeft de Europese Centrale Bank bekendgemaakt. Mogelijk zal in het najaar een nadere mededeling volgen over de afbouw van het opkoopprogramma van schuldpapier.

Wat betreft de omvang van de werkloosheid, kan opgemerkt worden dat deze op dit moment positieve cijfers kan overleggen. De werkloosheid neemt maandelijks af en was eind juni voor het eerst sinds de zomer van 2011 lager dan 5%, t.w. 4,9% van de beroepsbevolking. Verder vinden steeds meer mensen die op zoek zijn naar een baan werk.

Ondanks al deze positieve ontwikkelingen blijft de uitstroom uit de uitkeringen achter. Het aantal uitkeringsgerechtigden neemt namelijk nog steeds toe. Deels wordt dit veroorzaakt door de toestroom van vluchtelingen.

Op Prinsjesdag heeft het huidige demissionaire kabinet de rijksbegroting voor het komende jaar gepresenteerd. Voor nagenoeg iedereen zal de koopkracht minimaal op het huidige niveau gehandhaafd worden, terwijl vaak sprake zal zijn van een lichte verbetering van de koopkracht. Belangrijk is echter de vraag wat de plannen zijn van een mogelijk nieuw kabinet. De onderhandelingen lopen (bij het opstellen van deze aanbiedingsnota) nog steeds. Of in het uiteindelijk regeerakkoord maatregelen terecht komen die de gemeenten (financieel) raken en zo ja, in welke mate, is nu nog niets te zeggen.

Speerpunten voor begrotingsjaar 2018

Van de vele onderwerpen en activiteiten waar in het begrotingsjaar 2018 mee aan de slag gegaan wordt of waarbij de inzet vanuit 2017 ook in 2018 wordt voortgezet, is er een aantal onderwerpen dat boven het zgn. 'reguliere maaiveld' uitsteekt. Onderstaand wordt, zonder uitputtend te zijn, beknopt ingegaan op een aantal van deze belangrijke aandachtspunten. Verder kunnen zich natuurlijk lopende het begrotingsjaar ook nog nieuwe zaken aandienen. Ook deze zullen door ons dan worden opgepakt.

Sociaal domein

Sinds 2015 voeren wij de gedecentraliseerde taken uit ten aanzien van de Jeugdhulp, zorg in de Wmo en de Participatiewet. Ook 2018 zal in het teken staan van het verder bouwen aan en verbeteren van de uitvoering van deze gemeentelijke taken. Sociale regieteams en de wijkzuster vervullen hierbij een cruciale rol, met name in de vroeg signalering van behoeften aan hulp en ondersteuning en bestrijding van eenzaamheid. Aanvullend hierop gaat de GGD vanuit de Huizen van de Wijk aan de slag met vroeg signalering door inwoners. Verder zal ook op basis van evaluaties onderzocht worden waar verbeteringen mogelijk zijn. Naast het verlenen van de zorgtaak is het ook van belang om de administratieve afwikkeling op orde te brengen. Dit vergt naast een gemeentelijke inspanning ook een inspanning van de diverse zorgverleners.

Accommodatiebeleid

Ook in 2018 zal nog voortvarend gewerkt worden aan de uitwerking van het plan van aanpak dat is opgesteld naar aanleiding van de afronding van de inventarisatiefase. Uitgangspunt is een meer uniforme, maar ook een meer passende benadering van de accommodaties.

Van Afval Naar Grondstof

In 2017 is gestart met het uitrollen van een gewijzigde systematiek van inzamelen van de diverse afvalstoffen bij onze inwoners. In 2018 zal de gehele gemeente voorzien zijn van de nieuwe afvalinzamelingsvoorziening. Hiermee wordt een wezenlijke bijdrage geleverd aan het terugdringen van het zgn. 'restafval', wat tegelijkertijd een impuls is voor de duurzaamheid. In 2018 zal op verschillende momenten aandacht besteed worden aan het op een juiste wijze scheiden van het afval.

Omgevingswet

Onduidelijk is wanneer deze wet nu in werking treedt. Zeker niet eerder dan half 2019 (formeel informatie), maar informeel wordt al gesproken over 2020/2021. In deze wet worden 26 wetten op het gebied van de fysieke leefomgeving geïntegreerd. Te denken valt hierbij aan onderwerpen als: bouwen, milieu, waterbeheer, ruimtelijke ordening, monumentenzorg en natuur. Op dit moment zijn wij al met de voorbereiding op deze wet bezig. Dit zal in 2018 nog verder geïntensiveerd worden. Dit alles om zo goed mogelijk voorbereid te zijn op de effecten die deze wet met zich brengt. Deels wordt de voorbereiding in gezamenlijkheid gedaan binnen D6-verband.

Centrumontwikkeling Zevenbergen

Het 1^e project van de centrumontwikkeling is in mei jl. geopend, t.w. de kasteeltuin. Hiermee wordt voorzien in ca. 200 parkeerplaatsen. In 2018 zal het terugbrengen van het water in het centrum van Zevenbergen centraal staan. Naast de fysieke werkzaamheden is het vooral van belang om hierover goed in contact te staan met de bewoners en ondernemers.

Woningbouw

In 2018 zal verder invulling gegeven worden aan de uitvoering van de door de gemeenteraad aangenomen motie "Investeren in woningen in Moerdijk" van 30 maart 2017. Een eerste bespreking hierover met de gemeenteraad zal na het zomerreces 2017 plaatsvinden.

Activiteiten in de buitenruimte

In 2018 zal op diverse terreinen aan de slag gegaan worden in de openbare ruimte in de diverse kernen en het buitengebied. Hierbij valt te denken aan het groenstructuurplan, groenbeheerplan en boombeleid- en boombeheerplan, het speelruimteplan en effectgestuurd beheer buitenruimte, waarvoor in 2017 middelen beschikbaar zijn gesteld. Met laatst genoemd onderwerp wordt ingezet op een excellent onderhoudsniveau binnen alle centra van de kernen, verhoging van het onderhoudsniveau op de fietspaden van minimaal naar standaard en verhoging van het onderhoud en inrichting van de entrees van de kernen. Verder is in de Kadernota financiële ruimte opgenomen binnen de stelpost 'nieuw beleid' voor de ombouw van de openbare verlichting naar LED.

Toerisme en recreatie

In het kader van de toeristische troeven van Moerdijk zal in 2018 ingezet worden op o.a. de verdere uitwerking van het ontwikkelplan Fort Sabina, toegankelijk, multifunctioneel en informatief bezoekerscentrum met een breed publieksbereik van het Mauritshuis in Willemstad en Moerdijkmarketing.

Wet Banenafpraak

Wij willen versneld en extra inzetten op de implementatie van afspraken die in de Wet Banenafpraak zijn gemaakt. In de begroting is financiële ruimte opgenomen om 8 à 10 fte uit de doelgroep van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een baan aan te bieden binnen de gemeente.

Inzet BOA's

De vraag naar een bredere inzetbaarheid van de boa's bij niet gebiedsgebonden werkzaamheden nemen als maar toe. Ook binnen het project VANG wordt inzet gevraagd voor toezicht en handhaving. Om aan alle wensen te kunnen voldoen is in de begroting financiële ruimte opgenomen voor uitbreiding van het aantal boa's van 3 naar 4.

Veiligheid

Zowel fysieke als sociale veiligheid blijven ook in 2018 onverminderd onze aandacht vragen. Samen met de veiligheidspartners, inwoners en bedrijfsleven zetten wij hier vol op in. Het in 2016 vast gestelde integrale veiligheidsprogramma 2016-2019 dient hierbij als basis.

Burger- en overheidsparticipatie

Met het organiseren van een centraal aanspreekpunt binnen de gemeentelijke organisatie is er duidelijkheid gecreëerd ten behoeve van de coördinatie van initiatieven die vanuit inwoners en verenigingen ons bereiken. Het naar binnen halen van de buitenwereld moet als het ware in de genen van onze medewerkers zitten. Dit is ook een belangrijk punt bij de organisatieontwikkeling. Om snel in te kunnen springen op initiatieven die worden ingebracht is in de begroting een zgn. werkbudget opgenomen.

Dienstverlening

“Digitaal wat digitaal kan en persoonlijk waar nodig of gewenst” is en blijft ons uitgangspunt voor de gemeentelijke dienstverlening. Oftewel een dienstverlening die aansluit en past bij de leefwereld en behoefte van onze inwoners, verenigingen, bezoekers, bedrijven, ondernemers en maatschappelijke instellingen.

Organisatieontwikkeling

In het najaar van 2016 zijn zes werkgroepen met de geformuleerde opdrachten inzake de organisatievernieuwing aan de slag gegaan. Deze zes werkgroepen: visie, besturingsfilosofie, cultuur, structuur, dienstverlening en uitwerking hebben gewerkt aan een advies om de gemeentelijke organisatie toekomstbestendig te maken en aan te sluiten op de steeds sneller veranderende samenleving. Een flexibele organisatie die inspeelt op maatschappelijke vraagstukken en strategische ondersteuning biedt aan het bestuur. Het advies is verwoord in “Van goed naar beter”. Samen zorgen voor een toekomstbestendige organisatie. De gemeenteraad is op 8 juni 2017 uitgebreid geïnformeerd over de stand van zaken en hoe in het licht van het advies gewerkt gaat worden aan de implementatie van de daarin gedane voorstellen.

Plan van aanpak n.a.v. amendement gemeenteraad bij vaststelling jaarrekening 2016

In de vergadering van de raad van 14 september 2017 is ingestemd met het plan van aanpak ‘Verbeteringen bedrijfsvoering gemeente Moerdijk’. Het plan van aanpak is de uitwerking van een amendement van de gemeenteraad bij de vaststelling van de jaarrekening 2016 naar aanleiding van het zeer kritische accountantsrapport. In het plan van aanpak wordt een aantal organisatorische en procesmatige maatregelen genoemd, die moeten bijdragen aan verbeteringen van de bedrijfsvoering in het algemeen en het jaarrekeningproces in het bijzonder. Conform het verzoek van de gemeenteraad zal het college de raad regelmatig informeren over de voortgang van het uitwerken van de maatregelen. Overigens sluiten de maatregelen (gedeeltelijk) aan bij acties die voorzien zijn in de verdere uitwerking van de organisatievernieuwing.

Reactie op aangenomen voorstellen bij de behandeling van de Kadernota 2018-2021 op 6 juli 2017

Tijdens de behandeling van de Kadernota 2018-2021 op 6 juli jl. zijn door de gemeenteraad zeven voorstellen aangenomen, t.w.:

- a. onderzoek naar maatregelen tegen verstening particuliere tuinen;
- b. sociale randvoorwaarden windpark Oud-Dintel/Sabina/Volkerak;
- c. versterken van het programma met betrekking tot voorkoming van financiële problemen in gezinnen;
- d. bevorderen dat in alle Huizen van de Wijk, in Pluspunten, in buurthuizen, in verzorgingshuizen, achter iedere voordeur een adequate internet/Wifi-verbinding wordt opgenomen;
- e. een huisvestingsverordening voor te bereiden, die aan bepaalde groepen inwoners prioriteit geeft bij het vinden van een sociale huurwoning in de kern waar zij reeds woonachtig zijn;
- f. in overleg en in samenwerking met Stichting Cultureel Moerdijk bevorderen dat er een permanente kunstexpositie wordt opgezet in de Moerdijkse kernen en langs toeristische routes in onze kernen;
- g. toeristische aanduiding Stelling van Willemstad.

Voor bovengenoemde voorstellen zijn in de beleidsbegroting bij de diverse programma's activiteiten toegevoegd en zullen wij in de loop van het jaar acties ondernemen om hier invulling aan te geven. De gemeenteraad zal op de hoogte worden gehouden hoe het met de uitvoering van deze voorstellen loopt via de gebruikelijke bestuursrapportages of, indien hiertoe aanleiding is, via raadsinformatiebrieven. In financiële zin is alleen voor het voorstel onder a. 'onderzoek naar maatregelen tegen verstening particuliere tuinen' een bedrag van € 10.000 in de begroting verwerkt (éénmalig). In de overige voorstellen vanuit de gemeenteraad was geen bedrag opgenomen en op dit moment zijn deze voorstellen nog niet dermate verder uitgewerkt dat inzicht bestaat in de mogelijke financiële consequenties. In 2018 zullen de voorstellen worden opgepakt en zodra duidelijk is of en in welke mate er financiële consequenties verbonden zijn aan de uitvoering, zullen wij de gemeenteraad hiertoe voorstellen doen. Dekking van de mogelijke lasten kan plaatsvinden door aanwending van het niet 'geormerkte' budget (€ 200.000) binnen de stelpost nieuw beleid.

Tijdens de behandeling van de kadernota op 6 juli heeft u als raad ook aangegeven niet akkoord te gaan met 2 voorstellen voor nieuwe ontwikkelingen die in de stelpost nieuw beleid waren opgenomen. Het betrof:

- a. De aanschaf van een begrotings-app. Budget vanaf 2019 € 20.000 structureel en in 2019 ook nog € 30.000 éénmalig.
- b. Verhoging van het budget voor communicatie vanuit de gemeenteraad met € 29.000. Genoemd bedrag is met € 24.000 teruggebracht.

Het mag duidelijk zijn dat wij in de begroting hiermee rekening gehouden hebben.

Stand van zaken nieuwe ontwikkelingen opgenomen in de Kadernota

In de kadernota waren 27 nieuwe ontwikkelingen vermeld. Korthedshalve verwijzen wij voor een toelichting op deze ontwikkelingen naar genoemde kadernota. In de voorliggende meerjarenbegroting zijn de nieuwe ontwikkelingen die voorzien waren van financiële consequenties verwerkt. Voor de nieuwe ontwikkelingen die voorzien waren van een p.m.-raming is in de tijd tussen kadernota en het aanbieden van de meerjarenbegroting geen nadere informatie beschikbaar gekomen. Hierdoor zijn voor deze ontwikkelingen op dit moment geen middelen beschikbaar binnen de begroting. Het gaat om de volgende nieuwe ontwikkelingen:

- Duurzaamheidsmaatregelen maatschappelijk vastgoed;
- Brandveiligheid gemeentelijke gebouwen;
- Baggeren watergangen;
- Ontwikkeling Mauritshuis Willemstad als bezoekerscentrum
- Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen.

Mocht in de loop van 2018 meer duidelijkheid ontstaan over deze ontwikkelingen en de verdere uitwerking financiële effecten met zich meebrengen, dan is binnen de stelpost nieuw beleid een bedrag van € 200.000 beschikbaar om in te zetten als dekking.

Voor de in de kadernota opgenomen nieuwe ontwikkeling 'speelruimteplan' geldt dat de gemeenteraad in de vergadering van 22 juni jl. heeft ingestemd met dit plan en de hieraan verbonden financiële consequenties. De in de stelpost nieuw beleid opgenomen middelen zijn in de begroting verwerkt binnen het betreffende product. Eenzelfde werkwijze is toegepast voor de ontwikkeling vanuit de begroting 2017 'groenbeheer o.b.v. Groenstructuurplan'. Ook hiervoor zijn in de vergadering van 22 juni jl. gelden beschikbaar gesteld.

Zoals al eerder gemeld is naar aanleiding van de behandeling van de kadernota de ontwikkeling 'aanschaf begrotings-app' geschrapt en is het bedrag voor de ontwikkeling 'communicatie vanuit de gemeenteraad' verlaagd.

Tot slot hebben zich nog twee situaties voorgedaan, waarbij het bedrag voor de nieuwe ontwikkeling ten opzichte van de kadernota in de begroting is aangepast. De eerste ontwikkeling betreft de 'ombouw van de openbare verlichting naar LED'. In de kadernota was hiertoe een extra benodigd bedrag voor de openbare verlichting opgenomen van € 106.500. Bij de berekening van de totale lasten was echter ook rekening gehouden dat het jaarlijks bedrag dat toegevoegd werd aan de reserve maatschappelijk nut (€ 180.000) ingezet kan worden voor deze ombouw. Laatste genoemd bedrag is alsnog toegevoegd aan het bedrag voor deze ontwikkeling. De andere aanpassing betreft de nieuwe ontwikkeling 'vervanging ICT op (mobiele) werkplekken'. Met deze ontwikkeling wordt aangesloten op het regionaal werkplekconcept in BERM-verband. Wil deze ontwikkeling echt slagen dan is het ook nodig dat het kantoormeubilair wordt vervangen. Hiertoe is een investering nodig van € 300.000. De kapitaallasten van deze investering bedragen € 23.000. Dit bedrag is toegevoegd aan de stelpost nieuw beleid.

Conform de afspraken met uw gemeenteraad kan pas over de middelen voor nieuwe ontwikkelingen worden beschikt nadat de gemeenteraad daarmee heeft ingestemd op basis van een afzonderlijk raadsvoorstel. Bezien wij echter het totaal aan nieuwe ontwikkelingen, dan is voor een aantal van deze ontwikkelingen het naar de mening van ons college plausibel om al bij de vaststelling van de begroting de middelen beschikbaar te stellen. Dit met het oog op efficiency en effectiviteit. Het betreft ontwikkelingen waarmee beperkte middelen gemoeid zijn, ontwikkelingen die extra capaciteit vragen en de inzet van éénmalige middelen. Onderstaand zal worden ingegaan op deze 'nieuwe ontwikkelingen':

- Visie cultuurhistorisch erfgoed
Op dit moment wordt gewerkt aan een inventarisatie van de staat van de vestingwerken binnen de gemeente en het onderhoud hieraan. Voor 2018 is een éénmalig budget van € 25.000 nodig voor het uitwerken van scenario's naar aanleiding van het huidige onderzoek en de voorbereiding van besluitvorming: hoe verder om te gaan met de vestingwerken? Verwacht wordt dat bij de Kadernota 2019-2022 duidelijk is wat de (eventuele) kosten zullen zijn voor restauratiewerkzaamheden en de reguliere onderhoudskosten.
- Sociaal medische indicatie kinderopvang
Dit betreft een wettelijke verplichting waaraan nu via het Werkplein Hart van West-Brabant invulling wordt gegeven. De voorkeur is echter om dit weer terug bij de gemeente te brengen, omdat dan ook een verbinding gemaakt kan worden met de WMO-consulenten en/of het Centrum Jeugd en Gezin. Door hen te betrekken bij een aanvraag voor kinderopvang op basis van sociaal medische indicatie, kan het netwerk rondom een cliënt in beeld worden gebracht. Hierdoor kan een aanvraag beter worden beoordeeld en afgehandeld en is er eventueel direct ondersteuning mogelijk. Met het wijzigingen van de werkwijze is structureel € 15.000 gemoeid.
- Uitbreiding capaciteit BOA's met 1 fte
De vraag naar een bredere inzetbaarheid van de boa's bij niet gebiedsgebonden werkzaamheden neemt steeds meer toe, zoals het sluipverkeer Zevenbergschen Hoek, de geslotenverklaringen te Langeweg, Noordlangeweg en Eerste Kruisweg e.d. en uitbreidingen blauwe zones en invoering ontheffingen in Willemstad en Zevenbergen. Ook het project VANG (Van Afval naar Grondstof) vraagt op onderdelen toezicht & handhaving. Deze kosten worden overigens toegerekend aan het product Afval en meegenomen in de tarief berekening. Om deze werkzaamheden allemaal uit te kunnen voeren is behoefte aan de uitbreiding van de boa-capaciteit met 1 fte. Rekening houdend dat een deel van de kosten (€ 16.000) worden gedekt door de afvalstoffenheffing resteert er voor de meerjarenbegroting een extra last van € 36.000.
- Areaal uitbreiding gladheidsbestrijding
De uitbreiding is noodzakelijk omdat het te verzorgen gebied door realisatie van nieuwbouwwijken in Klundert, Willemstad en Zevenbergen is vergroot. Dit in combinatie met het uitgangspunt dat een gladheidsbestrijdingsroute niet langer dan 3 uur mag duren bij een normale uitruk. Hiervoor geldt een uitzondering als er sneeuw gevallen is. In de kadernota was aangegeven dat nog niet duidelijk was of de gemeente dit in eigen beheer oppakt, of dat

de werkzaamheden worden uitbesteed aan derden. Inmiddels is duidelijk dat wij vanuit onze eigen organisatie de bezetting niet structureel geregeld krijgen. Vandaar dat gekozen wordt voor uitbesteding. De kosten bedragen € 15.200 per jaar.

- **Uitvoeringsprogramma Economie**

In het 2e kwartaal van 2017 is het Uitvoeringsprogramma Economisch Klimaat 2017-2020 vastgesteld. U bent hierover geïnformeerd via een raadsinformatiebrief. Verder is het uitvoeringsprogramma gepresenteerd en besproken in de gecombineerde commissievergadering van 13 juli jl. In dit nieuwe uitvoeringsprogramma is de ambitie groter en dus ook de kosten. Daarbij komt dat Moerdijk Marketing is toegevoegd aan het takenpakket Toerisme en Recreatie gekoppeld aan het besluit om uitvoerende taken buiten de gemeentelijke organisatie te leggen. Binnen de stelpost nieuw beleid is in de huidige begroting 2017 een bedrag opgenomen van € 95.000. Voor 2018 is binnen de nu voorliggende begroting een bedrag van € 77.000, aanvullend op het budget van 2017, meegenomen.

- **Innovatie burgerparticipatie**

Zowel de gemeenteraad als het college heeft de ambitie dat de gemeente Moerdijk koploper wordt op het gebied van burgerparticipatie. Dit vraagt financiële ruimte om te kunnen innoveren en experimenteren. Een werkbudget van € 25.000 per jaar geeft ons deze mogelijkheden.

- **Aanschaf/opzetten Beeldbank**

De samenleving is steeds meer gespitst op beeld. Ook in het communiceren met de omgeving, intern en extern, geloven we steeds meer in de kracht van beeld. Het gebruik van het aantal woorden neemt af, het gebruik van foto's, filmpjes en animaties neemt toe. Het ontbreekt binnen Moerdijk nog aan een eigentijdse beeldbank waarin eenvoudig beelden kunnen worden opgeslagen en opgezocht. Het opzetten van een beeldbank vraagt éénmalig een investering van € 15.000 en een jaarlijks budget van € 8.000.

- **Communicatie vanuit de gemeenteraad**

Het in de kadernota opgenomen bedrag voor meer communicatie vanuit de gemeenteraad is verlaagd van € 29.000 naar € 5.000.

- **Invoering Wet GDI**

Voor de verdere ontwikkeling van het digitale verkeer met bestuursorganen is het noodzakelijk om betrouwbare en veilige elektronische identificatie (eID) te hebben, waarmee veilige en betrouwbare toegang tot alle digitale diensten van bestuursorganen mogelijk is. Dit wetsvoorstel strekt er toe dat burgers op een veilige en betrouwbare manier met meerdere authenticatiemiddelen (op een hoger betrouwbaarheidsniveau dan het huidige DigiD) toegang hebben tot digitale diensten van de publieke dienstverleners. Dit wordt wel aangeduid als de multimiddelenaanpak. Een essentieel onderdeel van het wetsvoorstel is de verplichting voor bestuursorganen en aangewezen organisaties om alle erkende authenticatiemiddelen te accepteren. De andere kant van de medaille is dat deze publieke dienstverleners alleen

erkende middelen mogen accepteren. Om de gevolgen van deze wet goed weg te kunnen zetten binnen Moerdijk is een éénmalig budget nodig van € 30.000.

- Functionaris Gegevensbescherming

Onder de nieuwe Europese privacyverordening, de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), die op 25 mei 2018 in werking treedt, wordt het aanstellen van een Functionaris Gegevensbescherming verplicht. Deze functionaris wordt belast met het interne toezicht houden op de verwerking van persoonsgegevens. Deze rol kent de gemeente nu nog niet. Daarnaast wordt ook de rol privacybeheerder breder. Alle gemeentelijke registraties komen namelijk onder het beheer van de privacybeheerder te vallen. Om beide functies goed in te kunnen vullen ontkomen we er niet aan om hiervoor extra capaciteit te vragen. Financieel technisch gaat het om een structureel bedrag van € 84.000.

- O-adviseur

De gemeente Moerdijk is in ontwikkeling. De ontwikkelingen in de samenleving, decentralisatie van overheidstaken en samenwerking met derden vragen om een andere manier van werken. In dit kader is er behoefte aan een organisatie adviseur, die de processen begeleidt in deze veranderende organisatie. Van de adviseur wordt verwacht dat hij/zij een degelijke kennis heeft van de bedrijfstak, een visie heeft en bereid is om meerdere rollen tegelijk te vervullen. Hij/zij moet een sparringpartner (business partner) zijn voor bestuur, management en P&O, die de juiste en scherpe vragen durft te stellen. Daarbij is de adviseur politiek sensitief en weet op alle niveaus in de organisatie te bewegen en te communiceren. De adviseur moet ook een duidelijke verbinder zijn in de organisatie. De rol van O-adviseur wordt op dit moment op interim-basis ingevuld en verwacht wordt dat deze de komende drie jaren zeker nog nodig is. Het gaat in deze periode om een jaarlijks bedrag van € 94.000.

- Verlengen tijdelijk dienstverband projectleider

In april 2016 heeft de gemeenteraad ingestemd met het tijdelijk aantrekken van een projectleider voor 2 jaar, omdat een aantal potentiële projecten niet kon worden opgepakt binnen de bestaande capaciteit. Per september 2018 vervalt de tijdelijke functie. Gelet op de projecten die nu extra worden opgepakt en ter voorkoming dat deze projecten weer ondergebracht moeten worden binnen de vaste capaciteit aan projectleiders is nu een moment van afweging of de tijdelijkheid verlengd moet worden. Wij zijn van mening dat het nieuw te vormen college betrokken moet worden bij deze afweging. In de meerjarenbegroting is rekening gehouden met het verlengen van het dienstverband van de tijdelijke projectleider met 1 jaar. Voor 2018 betekent dit een éénmalige last van € 28.000 en voor 2019 een éénmalige last van € 57.000.

- Capaciteit t.b.v. duurzaamheid en economie

Voor de opgaven die te vervullen zijn op de onderwerpen duurzaamheid en economie is het nodig om, ten opzichte van de beschikbare middelen in de begroting, extra capaciteit in te zetten. Zonder deze extra middelen is het niet mogelijk de afspraken vanuit de paraplunota's leefomgeving en economie uit te voeren. De structurele lasten van deze uitbreidingen komen neer op een bedrag van € 57.000.

- **Uitwerking aanbevelingen rekenkameronderzoek armoedebeleid**

In 2016 is door de Rekenkamer een onderzoek verricht naar het armoedebeleid binnen de gemeente Moerdijk. In mei 2017 is het rapport besproken in een raadsinformatiebijeenkomst. In het rapport is een aantal aanbevelingen gedaan. Deze aanbevelingen worden onderschreven. Voor het uitwerken en opvolgen van deze aanbevelingen is budget nodig dat nu nog niet in de begroting verwerkt is. Het gaat om een bedrag van € 65.000 op jaarbasis.

In het raadsvoorstel met betrekking tot vaststelling van de begroting zullen wij afzonderlijke beslispunten opnemen, waarbij wordt voorgesteld voor bovengenoemde zaken de benodigde middelen beschikbaar te stellen. De middelen worden door dit besluit dan overgeheveld van de stelpost 'nieuw beleid' naar de specifieke producten. Deze wijziging wordt financieel technisch verwerkt in de 1^e begrotingswijziging 2018.

Financiële uitkomsten meerjarenbegroting 2018-2021

Algemeen

In de kadernota is aangegeven dat het college na vaststelling van deze nota en de hierin opgenomen uitgangspunten verder aan de slag zou gaan om te komen tot de meerjarenbegroting die nu voor u ligt. Zo zijn er nog mutaties doorgevoerd toen bleek dat bij het opstellen van de begroting op productniveau nog bijstelling nodig was. Verder hebben zich tussen eind mei (moment van opstellen kadernota) en medio augustus nog ontwikkelingen voorgedaan, waarvan de financiële effecten nog zijn vertaald naar de meerjarenbegroting. In dit onderdeel van de aanbiedingsnota zal hier verder op worden ingegaan.

Voor Gedeputeerde Staten is het van belang dat een zgn. 'reëel sluitende' begroting wordt aangeboden. Dit in het kader van het te bepalen toezichtsregime (preventief of repressief). Naast een reëel sluitende begroting zijn er nog enkele criteria die voor het toezichtsregime van belang zijn. Om voor repressief toezicht in aanmerking te komen, moet de begroting 2018 voor 15 november 2017 worden vastgesteld door de gemeenteraad en ingezonden worden aan de provincie. Verder moet de jaarrekening over het voorgaande jaar (i.c. 2016) voor 15 juli 2017 zijn vastgesteld door de gemeenteraad en ingezonden zijn aan de provincie. Tot slot moet ook sprake zijn van een sluitende jaarrekening. Zoals bekend sloot de jaarrekening 2016 met een negatief resultaat van bijna € 2,7 miljoen. Dit werd vooral veroorzaakt door de effecten van lagere OZB-opbrengsten over 2015 en 2016 als gevolg van bezwaren van Shell en RWE en het effect van de liquidatie van de rentefondsen. Deze effecten zijn éénmalige aangelegenheden. Zonder deze zaken zou sprake zijn geweest van een sluitende jaarrekening met een batig saldo. Wij zijn van mening dat met de thans voorliggende begroting en ook kijkend naar de overige criteria, wij in 2018 in aanmerking komen voor repressief toezicht. Los overigens van de beoordeling van de provincie over onze begroting vinden wij het als college onze plicht om uw gemeenteraad een reëel sluitende begroting aan te bieden. Dit past namelijk binnen het uitgangspunt van het voeren van een solide financiële gemeentelijke huishouding. Wij als gemeente hebben namelijk een voorbeeldfunctie in deze richting onze inwoners, verenigingen en instellingen.

Naast de structurele lasten en baten is in de meerjarenbegroting 2018-2021 ook een aantal éénmalige lasten en baten opgenomen. In alle jaren overtreffen de éénmalige baten de éénmalige lasten. Hierbij moeten worden opgemerkt dat een fors deel van de éénmalige baten afkomstig is vanuit de grondexploitatie.

Kadernota 2018-2021

De uitkomsten bij de Kadernota 2018-2021 gaven het volgende beeld:

Omschrijving	2018		2019		2020		2021	
-totaal structureel en incidenteel	654	V	3.460	V	581	V	53	N
-w.v. structurele budgetten	554	V	565	V	515	V	182	N
-w.v. incidentel budgetten	100	V	2.895	V	66	V	129	V
-te verdelen in:								
-algemene dienst	19	V	36	V	9	N	54	V
-grondexploitatie	81	V	2.859	V	75	V	75	V

Het is goed om hierbij te vermelden dat in bovengenoemde cijfers rekening is gehouden met de financiële effecten van de 'nieuwe ontwikkelingen' die zijn verwoord in de bijlage bij de kadernota. Het betreft de volgende structurele en incidentele middelen:

jaar	structureel	incidenteel	totaal
2018	1.201.000	262.000	1.463.000
2019	1.239.000	197.000	1.436.000
2020	1.267.000	94.000	1.361.000
2021	1.302.000	0	1.302.000

Uitkomsten primitieve meerjarenbegroting 2018-2021

Na vaststelling van de Kadernota is, zoals aangegeven, verder invulling gegeven aan het opstellen van de begroting op productniveau. Ook zijn nog mutaties verwerkt op basis van ontwikkelingen die bij de kadernota nog niet bekend waren (o.a. verwerking gegevens meicirculaire). Onderstaand worden de belangrijkste mutaties weergegeven:

a. Gemeentefonds

Op 31 mei jl. is de meicirculaire 2017 uitgekomen. Ten opzichte van de september- en decembercirculaire 2016 komt de algemene uitkering voor de komende jaren hoger uit. Dit is vooral een gevolg van een hogere loon- en prijsontwikkeling op de rijksbegroting (zie sub. b.) en het niet meer inhouden van middelen voor bekostiging activiteiten van derden (zie sub. c.). Ten opzichte van de kadernota komt de algemene uitkering voor 2018 tot en met 2021 met de volgende bedragen hoger uit:

<u>jaar</u>	<u>bedrag</u>
2018	€ 778.000
2019	- 835.000
2020	- 764.000
2021	- 814.000

Naast de aanpassing van de algemene uitkering is ook de integratie-uitkering sociaal domein verhoogd. Het gaat om de volgende bedragen:

<u>jaar</u>	<u>bedrag</u>
2018	€ 1.247.000
2019	- 1.263.000
2020	- 1.341.000

2021 - 1.337.000

Conform het uitgangspunt in de kadernota is rekening gehouden met het in 3 jaar afbouwen van het budgettaire neutraal verwerken van de lasten en baten voor de taken binnen het sociaal domein en hulp in de huishouding. De reeds in de meerjarenbegroting verwerkte stelpost in 2018 wordt verhoogd met € 813.000 en wordt € 1.117.000. De stelpost voor 2019 wordt € 395.000 hoger en wordt nu € 516.000. Het begrotingsresultaat wordt door de hogere integratie-uitkering positief beïnvloedt met € 416.000 in 2018, € 868.000 in 2019, € 1.341.000 in 2020 en € 1.337.000 in 2021.

b. Nieuwe cao gemeentebambtenaren

Op dit moment is er een voorlopig akkoord over de arbeidsvoorwaarden, incl. salarisverhogingen, voor de sector gemeenten. Op basis van het voorlopig akkoord zijn de effecten berekend van de nieuwe cao voor onze organisatie. De salarisverhoging incl. werkgeverslasten voor o.a. de aanpassingen van de pensioenpremie komen uit op een bedrag van € 500.000. Met deze aanpassing was in de kadernota geen rekening gehouden. In de kadernota was voor de cao-ontwikkeling, evenals binnen de gemeentefondsuitkering, de 0-lijn aangehouden. Nu in de gemeentefondsuitkering de looneffecten wel zijn verwerkt, hebben wij ook de effecten voor de loonkosten van de ambtelijke organisatie verwerkt.

c. Bekostiging derden welke voorheen bekostigd werden door inhouding op de algemene uitkering

Vanaf 2018 worden geen middelen meer ingehouden op de algemene uitkering ter bekostiging van derden (KING, A+O fonds, Waarderingskamer). Voorheen werden deze inhoudingen aan de VNG vergoed die dan optrad als financier van deze derden. Om gezamenlijke activiteiten in de toekomst financieel te kunnen blijven faciliteren is tijdens de Algemene Leden Vergadering van de VNG in juni jl. besloten een Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering in het leven te roepen. Van hieruit worden in de toekomst de gezamenlijke activiteiten bekostigd. Het gaat om een bedrag van € 80.000.

d. Beheerplannen

Tot op heden werd in de begroting jaarlijks een bedrag toegevoegd aan de reserve 'investeringen maatschappelijk nut' voor uitgaven in het kader van diverse beheerplannen (wegen, openbare verlichting, speelvoorzieningen, groen, bruggen en kunstwerken). In totaal ging dit om een bedrag van € 635.000. De reserve werd ingezet voor het in één keer verwerken van de uitgaven van investeringen. De investeringen hadden zo geen meerjarig financieel effect op de exploitatie in de vorm van kapitaallasten. Met de wijziging van de BBV-voorschriften is het nu verplicht om ook investeringen in maatschappelijk nut te activeren en af te schrijven op basis van de levensduur van het goed. Dit betekent een verandering van werkwijze. Voor de begroting 2018 en volgende jaren is nu rekening gehouden met de kapitaallasten gebaseerd op een investeringsvolume gelijk aan de jaarlijkse voedingen van de reserve. Dit geeft voor de begroting een behoorlijk voordeel in de eerste jaren, wat echter geleidelijk aan minder wordt. Op den duur (gemiddelde afschrijvingsperiode) zal de last gelijk zijn aan de voormalige jaarlijkse stortingen in de reserve.

Na het opstellen van de kadernota heeft de gemeenteraad met 2 voorstellen ingestemd (groenstructuurplan en speelruimteplan) waarbij het bedrag van de jaarlijkse storting in de reserve (€ 54.000 voor groenstructuurplan en € 49.000 voor speelruimteplan) is meegenomen in het totale financiële plaatje. Daarnaast is bij de nieuwe ontwikkeling 'Ombouw openbare verlichting naar LED' ook rekening gehouden dat de jaarlijkse toevoeging aan de reserve (€ 180.000) onderdeel uitmaakt van de nieuwe financiële opzet. Zo wordt dus een bedrag van € 283.000 al ingezet. Voor de onderdelen wegen en bruggen en kunstwerken is een kredietruimte aanwezig van € 276.000 resp. € 76.000, waarvan de kapitaallasten (€ 33.000) in de begroting zijn meegenomen. Het anders omgaan met reserveringen voor beheerplannen geeft voor de begrotingsruimte een voordeel van € 319.000.

e. Effecten behandeling kadernota in gemeenteraad

Bij de behandeling en vaststelling van de kadernota in de gemeenteraad op 6 juli jl. zijn met betrekking tot 2 voorstellen voor nieuwe ontwikkelingen de in de post nieuw beleid opgenomen bedragen aangepast. Het betreft het schrappen van het budget voor de aanschaf van een begrotings-app (€ 20.000 structureel vanaf 2019 en incidenteel € 30.000 in 2019) en het verlagen van het budget voor communicatie vanuit de gemeenteraad met € 24.000 vanaf 2018.

f. Dividend rentefondsen

Tijdens het jaarrekeningtraject werden we geconfronteerd met de liquidatie van de rentefondsen 1-3 jaar en 4-7 jaar. In de kadernota was voor de komende jaren nog rekening gehouden met de ontvangst van dividend uit deze fondsen. Deze komen door de liquidatie te vervallen. Dit betekent ten opzichte van de kadernota een nadelige mutatie van € 200.000.

g. Wmo 'oude' regelingen

In de kadernota was geen rekening gehouden met het opzeggen van het contract met Welzorg voor Wmo hulpmiddelen en het invoeren van de wachtkamerovereenkomst met Harting Bank. De nadelige financiële effecten worden ingeschat op € 170.000. Verder geeft ook de ontwikkeling in het aantal aanvragen ten opzichte van eerdere jaren een stijgende lijn te zien. Dit vraagt extra middelen van ongeveer € 130.000. Totaal dus een extra bedrag ten opzichte van de kadernota van € 300.000.

h. Opbrengst OZB

Rekening houdend met de ontwikkeling van de economische waarde van het onroerend goed in onze gemeente op basis van de opgelegde aanslagen OZB over 2016 en 2017 is er een verwachte meeropbrengst t.o.v. de kadernota van € 412.000 in 2018. De opbrengst voor de jaren 2019 tot en met 2021 kan bijgesteld worden met € 576.000, € 730.000 en € 1.003.000. Naast het effect voor 2018 wordt dit ook veroorzaakt door aanpassing van de jaarlijkse stijging van de economische waarden van de niet-woningen met gemiddeld € 100 miljoen.

i. Uitkomsten grondexploitatie (éénmalige budgetten)

De verschuivingen binnen de grondexploitatie in de periode 2018-2021 worden veroorzaakt doordat in het kader van de nieuwe regels pas middelen toegevoegd mogen worden aan specifieke reserves (reserve bovenwijkse voorzieningen, reserve ruimtelijke ontwikkelingen)

bij het afsluiten van een plan/project bij de resultaatbestemming. Tot op heden werden de toevoegingen als 'kosten' aangemerkt in het plan, waardoor het verwachte eindresultaat lager was.

Naast bovengenoemde aanpassingen is er nog een aantal kleinere mutaties. Hiervoor verwijzen wij u naar het onderdeel 'financiële positie' in de beleidsbegroting. Rekening houdend met alle na de kadernota doorgevoerde en verwerkte mutaties ontstaat het volgende meerjarenperspectief:

Uitkomsten primitieve begroting (bedragen x € 1.000; N = nadeel, V = voordeel)								
Omschrijving	2018		2019		2020		2021	
-totaal structureel en incidenteel	1.786	V	2.025	V	4.173	V	1.764	V
-w.v. structurele budgetten	896	V	1.379	V	1.827	V	1.758	V
-w.v. incidentele budgetten	890	V	646	V	2.346	V	6	V
<i>-te verdelen in:</i>								
<i>-algemene dienst</i>	56	N	18	N	23	V	69	N
<i>-grondexploitatie</i>	946	V	664	V	2.323	V	75	V

Conclusie

Op grond van bovenstaande kan het volgende worden geconcludeerd:

1. Voor het gehele meerjarenperspectief is sprake van een 'reëel sluitende begroting' (kolom structureel). Op basis hiervan mag verwacht worden dat de provincie voor de begroting 2018 zal besluiten het repressieve toezicht van toepassing te verklaren.
2. Gedurende de gehele meerjarenperiode zijn de incidentele lasten lager dan de incidentele baten. De lasten kunnen dus worden opgevangen, zonder dat beroep gedaan hoeft te worden op b.v. de algemene reserve.
3. De incidentele baten worden nagenoeg volledig veroorzaakt door winstneming binnen de grondexploitatie. De raming is gebaseerd op de huidige exploitatiebegrotingen van de diverse complexen. De zekerheid over deze winstneming is echter beperkt.

Overige onderwerpen

Belastingen

Belastingdruk

In de paragraaf 'lokale heffingen en algemene dekkingsmiddelen' wordt ingegaan op de ontwikkeling van de lokale lastendruk met betrekking tot 'gezinsgebonden belastingen' voor 2018. In deze paragraaf wordt aangegeven dat deze lokale lastendruk toeneemt met 0,54% ten opzichte van 2017. Bij de berekening van 'gezinsgebonden belastingen' wordt de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing meegenomen. Het percentage komt lager uit dan de aanpassingen van de diverse tarieven met de in de kadernota afgesproken kostenontwikkeling van 2%. Dit komt doordat de lasten van het product 'afval' lager uitvallen en het tarief van de afvalstoffenheffing hierdoor met iets meer dan 2% kan dalen.

Bouwleges

Voor 2018 is de verwachting dat het aantal aanvragen voor bouwvergunningen toeneemt ten opzichte van de afgelopen jaren. Dit zeer zeker mede ingegeven door de economische ontwikkeling die wij nu meemaken. Overigens geldt dit ook al voor 2017. De bouwleges bedragen een percentage van de totale bouwsom. Rekening houdend met de uitvoeringskosten en de verwachte bouwaanvragen moeten de leges worden verlaagd met 17,5%. Als de verlaging wordt nagelaten komt de kostendekkendheid van de bouwleges namelijk ver boven de 100% uit. Wij lopen dan het risico dat de belastingverordening onverbindend wordt verklaard door de belastingrechter als een aanvrager bezwaar aantekent tegen de legesaanslag.

Toerekening indirecte kosten aan producten waar een tarief tegenover staat

Uitgangspunt voor heffingen waar een product tegenover staat (rioolrechten, afvalstoffenheffing, bouwleges) is dat alle kosten worden goed gemaakt door de inkomst uit de specifieke heffingen. Voor deze producten geldt dat gestreefd wordt naar 100% kostendekkendheid. In de begroting hanteren wij dit ook. Naast de reguliere productlasten en –baten (directe kosten), mogen ook lasten worden meegenomen in de berekening voor overhead (indirecte kosten). In 2015 bleek uit jurisprudentie dat het niet geoorloofd is om in de berekening van het tarief voor de directe en indirecte kosten (lees: loonkosten) een hoger bedrag op te nemen dan dat ook de particuliere branche toepast. Reden om vanaf 2016 de toerekening van de indirecte kosten te herzien. Uiteindelijk leidde dit tot aanpassing (verlaging) van de diverse rechten met ruim € 300.000.

In het kader van de gewijzigde voorschriften moet binnen de paragraaf lokale heffingen in een voorgeschreven tabel de mate van kostendekkendheid in beeld worden gebracht. De indirecte kosten (overhead) worden op een afzonderlijke regel opgenomen. Hiervoor geldt nu dat dit bedrag mag worden bepaald op de verhouding tussen de directe loonkosten in het primaire proces en de indirecte kosten (overhead). Afspraak is dat de uitkomst van deze verhouding door derden, o.a. de belastingrechter, wordt geaccepteerd.

Conclusie van bovenstaande is dat wij meer indirecte kosten kunnen meenemen in de berekening van de tarieven voor de afvalstoffenheffing, rioolrechten en bouwleges. In de meerjarenbegroting 2018-2021 is echter de systematiek die vanaf 2016 is toegepast gehanteerd. Het hanteren van een andere werkwijze (systeemwijziging) is vooral een onderwerp dat met de gemeenteraad besproken moet worden bij het aanbieden van de kaders voor de op te stellen begroting. Het tussentijds (na vaststelling kadernota en voor aanbidding begroting) wijzigen van een kader heeft niet onze voorkeur.

Als zou worden uitgegaan van de volledige toerekening van de indirecte kosten dan zou dat de volgende hogere opbrengst betekenen:

-voor afvalstoffenheffing	€ 48.000
-voor rioolrechten	- 145.000
-voor bouwleges	- 263.000

Hierbij moet opgemerkt worden dat de hogere opbrengst aan rioolrechten geen effect heeft op het begrotingssaldo. Voor de rioolrechten geldt namelijk de afspraak het tarief van de rioolrechten gedurende de looptijd van het vGRP alleen aan te passen met het percentage van de kostenontwikkeling. Een saldo binnen dit product wordt verrekend met de toevoeging aan de voorziening. Voor de afvalstoffenheffing en bouwleges geldt dat meer kosten kunnen worden verhaald via het tarief. Dit heeft een positief effect op de begrotingsuitkomsten. In de kadernota 2019-2022 komen wij op dit vraagstuk terug.

Weerstandvermogen

In de paragraaf "Weerstandvermogen en risicobeheersing" wordt een uiteenzetting gegeven van de belangrijkste risico's en de daaraan gerelateerde aspecten. Jaarlijks worden deze belangrijkste risico's minimaal één keer geïnventariseerd. De laatste keer dat dit heeft plaatsgevonden is bij de jaarrekening 2016. Voor de begroting 2018 zijn de belangrijkste risico's nogmaals bekeken. Rekening houdend met de getroffen beheersmaatregelen en de kansinschatting dat een risico zich voordoet is minimaal een weerstandsvermogen nodig van € 16,1 miljoen. Bij de door de gemeenteraad vastgestelde minimale omvang van de weerstandsratio van 1,0, betekent dit dus dat de buffer binnen de algemene reserves voor het opvangen van risico's hieraan gelijk is. In landelijke benchmarks wordt het weerstandsratio uitgedrukt in een percentage van totale omvang van de algemene reserve en de onbenutte begrotingscapaciteit. De ratio berekend op deze uitgangspunten komt uit op 1,9.

Personeel en organisatie

Algemeen

In het najaar van 2016 zijn zes werkgroepen met de in het 'Plan van Aanpak Organisatievernieuwing' geformuleerde opdrachten aan de slag gegaan. Deze hebben gewerkt aan een advies om de gemeentelijke organisatie toekomstbestendig te maken en aan te sluiten op de steeds sneller veranderende samenleving. Een flexibele organisatie, die inspeelt op maatschappelijke vraagstukken en strategische ondersteuning biedt aan het bestuur. Medewerkers zijn actief betrokken bij de

doorontwikkeling en de behoefte tot bijstellingen in de organisatie. De uitkomsten van het medewerkers (tevredenheid) onderzoek zijn meegenomen in het organisatie vernieuwingstraject.

Het advies is verwoord in “‘Van goed naar beter’. Samen zorgen voor een toekomstbestendige organisatie”. Aan de gemeenteraad is op 8 juni 2017 tijdens een informatiebijeenkomst een toelichting gegeven op het advies. Kort samengevat kom het advies neer op:

“We doen het goed, maar willen beter. We willen klaar zijn voor de toekomst. Met een visie, kernwaarden en kernkwaliteiten. Een besturingsfilosofie die zich kenmerkt door:

- Vergroten van integraliteit: samenwerken aan opgaven met 1 eigenaar;
- Een andere aansturing;
- Verantwoordelijkheden laag in de organisatie;
- Ondersteuning door systemen en medewerkers die passen bij de opgaven.

Om te komen tot de gewenste ontwikkeling is het van groot belang dat de cultuur in de organisatie hieraan een bijdrage levert en deze ontwikkeling mogelijk maakt. Dienstverlening zit in ons DNA.

Al deze uitgangspunten zijn geland in een schets voor de organisatiestructuur.”

Met de organisatievernieuwing zetten wij in op:

- Het vergroten van integraliteit en integraal samenwerken;
- Versterken ambtelijke en bestuurlijke samenwerking;
- Vergroten van het strategisch vermogen;
- Vergroten van het adaptief vermogen;
- De bevoegdheden lager organiseren in relatie tot de toenemende horizontalisering van de samenleving.

Naast de organisatievernieuwing wordt ook ingezet op een constructieve samenwerking met andere gemeenten in de regio. Vooral in D6-verband worden steeds meer zaken gezamenlijk opgepakt. Dit met het doel om kennis te delen en te vergroten, efficiënter te werken en de mobiliteit en inzetbaarheid van personeel te vergroten.

Formatie

Ten opzichte van 2017 is sprake van een kleine afname van de formatie met 1,8 fte. Dit is het saldo tussen enerzijds enkele uitbreidingen en anderzijds een afname vanwege invulling taakstelling en afloop tijdelijke functies. In het overzicht dat is opgenomen in de paragraaf ‘Bedrijfsvoering’ en in onderstaand overzicht is geen rekening gehouden met uitbreiding van de formatie die gevraagd wordt bij de diverse ‘nieuwe ontwikkelingen’.

De vergelijking tussen de begrote formatieomvang en loonkosten 2018 ten opzichte van de begrotingscijfers 2016 en 2017 geeft het volgende overzicht:

<u>jaar</u>	<u>fte</u>	<u>loonsom</u>
2016	220,78	€ 13.943.000

2017	221,08	€ 14.720.000
2018	219,36	€ 15.174.000

Taakstelling periode 2013-2016

Bij de vaststelling van de meerjarenbegroting 2013-2016 is besloten om in een periode van 4 jaar de organisatiekosten met € 1 miljoen, gelijkmatig te verdelen over de jaren, terug te brengen. Bij de aanbidding van de begroting 2017 hebben wij aangegeven dat nog een bedrag van € 162.000 resteerde. Inmiddels hebben wij weer een deel ingevuld en moet nog voor een bedrag van € 48.000 invulling gezocht worden. Wij gaan er vanuit dat dit ons in het restant van 2017 gaat lukken. Op zich is de opdracht dan ingevuld. Dit laat echter onverlet, en u hebt dit in deze aanbiddingsnota al eerder kunnen lezen, dat de formatieomvang geen statisch gebeuren is, maar vooral een relatie heeft met de opgaven die moeten worden ingevuld. Als extra capaciteit nodig is om nieuwe vraagstukken waarmee wij geconfronteerd worden op te kunnen pakken, dan zullen wij niet schromen hiervoor voorstellen aan uw raad voor te leggen. Hierbij geldt voor het college verder dat de dienstverlening aan onze inwoners, verenigingen, instellingen en bedrijven minimaal gehandhaafd moet blijven op het huidige niveau.

Tot slot

Wij realiseren ons dat naast de jaarlijks terugkerende zaken in 2018 tal van nieuwe initiatieven en activiteiten benoemd worden in de begroting om mee aan de slag te gaan. Hierbij realiseren wij ons dat naast deze zaken mogelijk in de loop van 2018 nog nieuwe zaken zullen worden toegevoegd, als uitkomst van een nieuw op te stellen raads- en collegeprogramma na de verkiezingen van 21 maart 2018. Voor alle nieuwe zaken geldt echter dat het uitermate van belang is om onze inwoners, verenigingen, instellingen en bedrijven actief te betrekken. Het onderhouden van goede contacten met de inwoners en andere groeperingen in de verschillende kernen is hierbij noodzakelijk.

Wij gaan de uitdagingen waarvoor wij staan graag aan en willen hier samen met uw gemeenteraad en de ambtelijke organisatie, maar zeer zeker ook met onze inwoners, verenigingen, instellingen en bedrijven in optrekken.

College van burgemeester en wethouders van de gemeente Moerdijk

Jac Klijs

Jaap Kamp

Eef Schoneveld

Thomas Zwiers

Jack van Dorst